

JUHANA KOKKONEN & SONJA MERISALO (TOIM.)

Metropolis Helsinki

KOKEMUKSIA TULEVAISUUSFANTASIOISTA OPETUKSESSA

Entä jos?

SISÄLLYS

Esipuhe	4	Ajatuskoe toiminnan keskiössä	32
Metropolis-intensiiviviikko pähkinänkuoressa	6	Entä jos?	35
Metropolis-viikon suunnittelun hurma	8	Opiskelijoiden näkökulmia ajatuskokeeseen	44
Wikin käyttö avoimena kehittälyalustana	13	Epävarmuuden sietäminen	48
Viikon rakenne	15	Metropolis ensikosketuksena Metropoliaan	52
Sekoittumisesta		Opiskelijoiden kehitysehdotukset	55
– taustaa ja ajatuksia eri koulutusohjelmien opiskelijoiden ja opettajien sekoittumisesta yhteisellä intensiiviviikolla	19	Intensiiviviikon tulevaisuus (pimeässä näkyy valoa)	60
Sekoittuminen motivaattorina		Kirjoittajat	64
– opiskelijoiden palautetta sekoittumisesta	26		

Esipuhe

Tämä julkaisu on ensimmäinen mikrokirja, jonka Metropolian kulttuurin ja luovan alan klusteri julkaisee. Mikrokirjan ideana on luoda nopeasti omaksuttava katsaus johonkin ajankohtaiseen ilmiöön niin sanottujen mikroartikkelien avulla. Mikroartikkeli on hyvin lyhyt teksti, joka pyrkii sanomaan yhden asian mahdollisimman napakasti. Lyhyillä näkökulmilla on tarkoitus luoda monipuolinen ja rikastava katsaus tarkasteltavaan aiheeseen.

Tässä mikrokirjassa käsittelemme Metropoliaa syksyllä 2009 järjestettyä Metropolis-intensiiviviikkoa. Viikon suunnittelu ja järjestäminen oli monella tapaa erikoinen kokemus ja halusimme kerätä sen kokemuksia yhteen myöhemmissä Metropolis-projekteissa hyödynnettäviksi. Aina-kin osallistuvilla opettajilla oli vahvasti sellainen tunne, että Metropolis-intensiiviviikko oli jotain uutta, erilaista ja innostavaa. Intensiiviviikon voi myös käsittää esimerkkitapauksena

rajoja ylittävästä yhteistoiminnasta. Tästä näkökulmasta se voi kiinnostaa laajempaa lukijakuntaa.

Haluan kiittää kaikkia mikrokirjan kirjoittajia, intensiiviviikon suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuneita opettajia ja kalustomestareita sekä tietenkin kaikkia opiskelijoita, jotka osallistuivat yhteiseen hyppyyimme kohti tuntematonta.

Helsingissä 26.5.2010

Juhana Kokkonen

Metropolis-intensiiviviikko pähkinänkuoressa

SONJA MERISALO

Metropolis-toiminnan tarkoituksena on luoda yhteistyöfoorumi Metropolian luovien alojen koulutusohjelmille. Sen toiminta-ajatuksena on suunnata katse tulevaisuuteen ja tuottaa eri alojen luovaa osaamista yhdistäviä taiteellisia kokonaisuuksia tulevaisuuden arjesta science fiction -hengessä. Teosten suunnittelussa käytetään apuvälineenä suhteellisen väljästä ajatuskoe-metodia, jossa teoksen tekijät pohtivat mahdollista tulevaisuutta ”Entä jos?” -lauseiden avulla. Pyrkimyksenä on saada opiskelijat katsomaan omaa ammatillista koulutustaan uudesta näkökulmasta. Jokainen tuo yhteiseen kokonaisuuteen mukanaan oman osaamisensa.

Metropolis-intensiiviviikko oli yksi tällainen opetuskokeilu, joka järjestettiin syyslukukauden 2009 ensimmäisellä viikolla. Intensiiviviikolle osallistui 130 opiskelijaa ja 15 opettajaa. Opiskelijoita ja opettajia oli mukana elokuvan ja television koulutusohjelmasta, esittävästä taiteesta, kulttuurituotannosta, muotoilusta (sisustussuunnittelu ja teollinen muotoilu), musiikista ja viestinnästä (3D, digitaalinen viestintä ja graafinen suunnittelu). Osallistujat olivat pääsääntöisesti toisen vuoden opiskelijoita. Muotoilun koulutusohjelmasta mukana oli myös juuri opiskelunsa aloittaneita.

Koska tarkoitus oli saada opiskelijat tekemään yhteistyötä yli koulutusohjelmarajojen, opiskelijat jaettiin noin viiden hengen ryhmiin, joissa oli opiskelijoita mahdollisimman monesta eri koulutusohjelmasta. Näissä pienryhmissä suurin osa opiskelijoista ei siis tuntenut toisiaan ennen viikon alkua. Tarkoituksena oli tehdä pienryhmissä maksimissaan 90 sekunnin mittainen esitys. Aikaa esityksen toteuttamiseen opiskelijoilla oli kolme ja puoli päivää. Ajallista kestoa lukuun ottamatta esityksen toteutustapa oli vapaa. Myös intensiiviviikolle osallistuvat opettajat työskentelivät tiiviisti yhdessä. He olivat aloittaneet viikon yhteiskehittelyn maaliskuussa 2009.

Metropolis-viikon suunnittelun hurma

JUHANA KOKKONEN

Koko ajatus scifi-henkisestä yhdessä tekemisestä sai alkunsa vuoden 2008 joulukuussa, kun noin 15 hengen porukka Metropolian kulttuurin ja luovan alan klusterin tutkimus- ja kehitystoimintaan osallistuvia ihmisiä teki risteilyn Tallinnaan. Ensimmäisen päivän kokouksessa kehityspäällikkö Anna-Maria Vilkuna pyysi pienryhmiä ideoimaan yhteistoimintaa. Olin saanut muutamaa viikkoa aiemmin idean, että scifi-elokuvien tekeminen voisi olla kiinnostava aihe, johon koko klusterimme erityisosaamisen voisi tavalla tai toisella nivoa. Esitin ryhmäsämme idean ja se selvästi innosti muita. Kun jatkoimme keskustelua koko ryhmän kanssa, scifi oli tullut jäädäkseen. Ajatus sai innostunutta vastakaikua ja päätettiin, että risteilyn jälkeen lähdetäisiin heti pohtimaan, mitä tekeminen voisi olla konkreettisella tasolla. Vielä tässä vaiheessa ei kenellekään ollut

selvää, käytettäisiinkö toimintaideaa tutkimus- vai opetuspuolella, mutta sen potentiaali oli selvästi ryhmän yhteisesti tunnistama.

Tapasimme myöhemmin joulukuussa ja jatkoimme ideointia. Toiminta-ajatuksen nimeksi tuli *Metropolis Helsinki*, Fritz Langin *Metropolis*-elokuvan mukaan. Digitaalisen viestinnän lehtori Markus Norrena ja radio- ja televisiotyön opettaja Sami Huohvanainen suostuivat kokeilemaan ”jotain Metropolis-henkistä” yhteisessä opiskeluprojektissa keväällä. Loppujen lopuksi tässä projektissa päädyttiin tekemään tulevaisuuteen sijoittuvia muka-dokumentteja ja lopputulos oli odottamattoman hyvä.

Jo ennen kuin kevään projekti oli oikeastaan edes kunnolla käynnistynyt satuin törmäämään elokuvan ja television ääniopettajaan Patrick Boullengeriin koulumme ruokalassa. Jotenkin Metropolis tuli puheeksi. Patrickilla oli ollut jo aiemmin omia suunnitelmia eri koulutusohjelmien sekoittamisesta ja ajatus siitä, että toisen vuoden opiskelun alkuun sopisi erittäin hyvin koulutusohjelmien rajoja ylittävä intensiiviviikko. Tässä asiat loksahivat paikoilleen ja idea Metropolis-intensiiviviikosta syntyi. Tärkeänä taustavaikuttajana koko

suunnitteluprosessissa oli myös elokuvan ja television koulutusohjelman lehtori Antti Pönni, jonka valtava elokuvatietämys ja laaja-alainen näkemys ensimmäisissä kehittelykokouksissa loi elinvoimaiset lähtökohdat myöhemmälle kehittelyle.

Käynnistimme suunnittelun ja useita ihmisiä eri koulutusohjelmista saapui paikalle. Koska idea ja toiminta-ajatus oli syntynyt ruohonjuuritasolla, sovimme, että kaikki opettajat toimisivat yhteisen intensiiviviikon lobbareina omissa koulutusohjelmissaan. Sovimme toisessa kokouksessa intensiiviviikon ajankohdan, jotta kaikki koulutusohjelmat voisivat varautua siihen hyvissä ajoin suunnitellessaan syksyn opetuksia. Kokouksia pidettiin noin kuukauden välein ja kevääseen mennessä oli viikon aikataulurunko, tarvittavat tilat ja opiskelijoille annettava tehtävä pääpiirteittäin selvillä.

Kesälomalle lähdeittäessä olivat monet asiat kuitenkin vielä auki. Ei ollut täysin varmaa, mitkä koulutusohjelmat loppukädessä viikolle osallistuisivat ja olisiko opiskelijoita sata vai kaksisataa. Tunnelma kokouksissa oli kuitenkin erittäin innostunut ja yhteistyöhaluinen. Tämän takia en ainakaan itse kokenut suunnitelmien epämääräisyyttä vakavana uhkana, koska asenne, jolla kaikki tuntuivat olevan mukana, oli luottamusta

herättävä. Tällainen yhdessä tekemisen ilmapiiri ei valitettavasti ole jokapäiväistä herkkua kiireen ja tarkkaan määriteltyjen töiden täyttämässä arjessa.

Elokuussa H-hetken lähestyessä tapasimme joka viikko ja ratkaisimme pikkuhiljaa käytännön ongelmat. Kaikki opettajat ja kalustomestarit osallistuivat ja ottivat oman osansa vastuusta. Intensiiviviikko järjestettiin Metropolian Hämeen tien toimipisteessä Arabianrannassa. Viimeisessä kokouksessa siivosimme yhteistuumin viikon keskuksena toimineen ”pylvässalin”, joka oli tupaten täynnä roskaa, rikkinäisiä ja käytöstä poistettuja lavasteita ja ties mitä vuosien varrella sinne kertynyttä roinaa. Tämä siivous kuvastaa miniatyyrimaisesti opettajaryhmän sisäistä henkeä. Kaikki siivosivat ja puuhasivat ja vielä hymyssä suin. Tämä yhteinen halu tehdä yhdessä olikin tärkein syy sille, että itse viikko onnistui niin hyvin. Jos opettaja on innostunut, kyllä opiskelijatkin innostuvat.

Oman roolini suunnitteluprosessissa oli olla ideoiden ja valmistelun eri osien kokoaja. Suunnittelukokouksissa yritin ylläpitää tasapainoa vapaan, luovan keskustelun ja sovitettavien konkreettisten suunnitelmien välillä. Tällaisissa puolivapaaehtoisuuteen perustuvissa projekteissa, jonkun tulee

olla siinä mielessä johtaja, että hän pyrkii saamaan myös konkreettiset vastuut, tehtävät ja toimenpiteet etenemään vapaamuotoisen parveilun kyljessä. En kuitenkaan koe asemani olleen muista osallistujista poikkeava. Toimimme mielestäni tasa-arvoisesti ja yhdessä kaikesta neuvotellen. Itse pidin erittäin tärkeänä, että myös seuraavana vuonna intensiiviviikon suunnittelun vastuun kantaa viime kädessä yksittäinen henkilö. Opettajien jälkitapaamisessa yhdessä päätimme, että tätä manttelia kantaa seuraavaksi teollisen muotoilun lehtori Mika Ihanus, joka ansaitsi suurta kunnioitusta syvällisellä paneutumisellaan toiminnan kehittämiseen. Loputon suunnittelu jatkukoon!

Wikin käyttö avoimena kehittäly- alustana

JUHANA KOKKONEN

Metropolis-toiminnassa on alusta lähtien omaksuttu avoimen kehittelyn idea. Käytännössä tämä on tarkoittanut kahta asiaa:

1. Kuka tahansa asiasta kiinnostunut on voinut tulla mukaan yhteiskehittelyyn ja
2. kaikki tapaamisissa ja niiden välillä tehdystä kehittelytyöstä syntyneet muistiot, muistiinpanot, ideat ja toimintasuunnitelmat on julkaistu heti avoimessa wikissä.

Metropolis-wiki (<http://metropolis.metropolia.fi>) on toiminut niin opettajien suunnittelun kuin myös opiskelijoiden tuotantojen valmistelun ja koordinoinnin apuvälineenä.

Erityisesti pitemmissä tuotannoissa – esim. keväällä 2009 – opiskelijat käyttivät wikiä aktiivisesti omien elokuvaprojektien ja kehittämisessä. Intensiiviviikolla ei samanlaista tarvetta ollut, koska kaikki toimijat olivat tiiviisti toistensa kanssa tekemisissä samassa tilassa.

Avoimen wikin käytön lähtöajatus on antaa kaikille mahdollisuus halutessaan seurata Metropolis-toimintaa ja osallistua sen kehitystyöhön. Wikitoiminnan tarkoituksena on luoda uudenlaista läpinäkyvää toimintakulttuuria Metropoliaan. Samalla se näyttää, että keskeneräisyys on inhimillistä. Jotkut opiskelijat olivat kommentoineet omille opettajilleen, että he olivat olleet lähes järkyttyneitä siitä, kuinka keskeneräiseltä intensiiviviikon suunnitelmat näyttivät ennen viikon alkua. Olemme tottuneet näyttämään ja näkemään toiminnasta vain silotellun lopputuloksen, vaikka prosessien seuraaminen, ymmärtäminen ja näkyväksi tekeminen kertoo ja opettaa huomattavasti enemmän. Toisten virheistä on helpompi oppia kuin toisten onnistumisista ja muun muassa siksi koulutusorganisaation toiminnan tulisi olla kaikin puolin avointa ja läpinäkyvää.

Viikon rakenne

JUHANA KOKKONEN JA SONJA MERISALO

Metropolis-intensiiviviikko järjestettiin 31.8. – 4.9.2009.

Maanantai

Viikko aloitettiin opettajien alustuksilla, joissa korostettiin monialaisen yhteistyön ja rajojen ylitysten tärkeyttä. Tarkoituksena oli luoda mahdollisuus monialaiselle toiminnalle ja kontakteille muihin koulutusohjelmiin. Lisäksi alustuksissa nostettiin esiin ajatus luovuudesta, joka syntyy eri alojen välisessä kanssakäymisessä – niin sanotuissa luovissa välitiloissa. Alustusten jälkeen aloitettiin ryhmiin jakaminen. Seinillä oli isoilla papereilla neljä eri otsikkoa: tulevaisuuden koti, tulevaisuuden museo, tulevaisuuden nautinto ja tulevaisuuden usko. Opiskelijoiden piti kiertää tilassa, kirjoittaa mieleen pulpahtavia sanoja näiden otsikoiden alle ja lukea toisten kirjoittamia ajatuksia. Katseltuaan muiden nostamia ajatuksia, opiskelijat valitsivat itseään eniten kiinnostavan aihealueen ja jättivät oman nimensä

lapulla aiheen viereen. Eri koulutusohjelmilla oli eriväriset nimilaput, jotta sekaryhmiin jakaminen olisi mahdollisimman helppo tehdä nopeasti paikan päällä. Tauolla opettajat jakoi-
vat eri aiheista kiinnostuneet opiskelijat valmiiksi ryhmiin, ja jaon jälkeen seinille laitettiin nimilistat, joiden otsikoina oli ryhmän aihe ja juokseva numero esimerkiksi *Uskonto 4* tai *Nautinto 2*.

Ennen lounasta opiskelijat opastettiin tekemään oman ajatuskokeensa, jonka he esittelivät ryhmissä toisilleen lounaan jälkeen. Tämän jälkeen opiskelijoille kerrottiin viikon varsinainen tehtävänanto: ”Tekkää ryhmässä maksimissaan 90 sekunnin mittainen esitys omasta aiheestanne. Tekotapa on vapaa, mutta se esitetään tässä tilassa perjantaina [saliin rakennetulla] esiintymislavalla.” Tehtävänannon jälkeen opiskelijat aloittivat ideoinnin ryhmissä.

Tiistai – torstai

Tiistain, keskiviikon ja torstain ajan opiskelijat tekivät tiivistä ryhmätyötä. Opettajat pitivät keskenään aamupalaverin, jossa summattiin yhteen edellisen päivän tapahtumat ja päätettiin päivän tehtävistä ja aikatauluista. Tämän jälkeen jokaisena

päivänä oli opiskelijoiden ja opettajien yhteinen päivänaloitus, jossa opiskelijat informoitiin aikataulusta ja ryhmien ja opettajatiimien tapaamisista. Tämän jälkeen opiskelijat saivat jatkaa työskentelyään. Päivittäin kolmen hengen opettajatiimit vierailivat kunkin opiskelijaryhmän luona ja keskustelivat esityksistä. Keskustelujen tarkoitus oli auttaa ryhmiä syventämään ja tiivistämään ideaansa sekä kehittämään toteutus-
tapaa ja rakennetta. Joku opettajista myös päivysti koko ajan opettajien tapaamispaikalla auttaen erilaisissa ongelmatapa-
uksissa. Myös Metropolian kalustomestarit olivat apuna, niin kiertelemässä kuin itse esityspaikalla päivystämässä. Jokaiselle päivälle oli oma välitavoite: tiistai-aamuksi oli oltava valmiina synopsis ja keskiviikoksi toteutuksen tekniset vaatimukset. Torstaina esitykset käytiin enemmän tai vähemmän läpi, jotta niiden äänien, valojen ja kuvamateriaalin yhdistämistä voitiin harjoitella.

Perjantai

Opiskelijoilla oli perjantaina vielä aamu aikaa käydä läpi esityksiensä runkoa, esimerkiksi harjoitella mahdollisia vuorosanoja. Varsinainen näytös alkoi yhdeltätoista. Esitysrunko oli lyöty

lukkoon torstaina. Näytöksessä käytettiin kahta lavaa, mikä mahdollisti ohjelman joustavan etenemisen. Aloituspuheiden jälkeen esityksiä esitettiin kahden–kolmen esityksen jaksoissa, jaoteltuina teemoittain (*tulevaisuuden koti, tulevaisuuden museo, tulevaisuuden nautinto, tulevaisuuden usko*). Jaksojen väleissä oli lyhyitä juontoja, jotka johdattelivat seuraavaan teemaan. Suurimmalla osalla ryhmistä oli tietokoneella tehtyä materiaalia, mutta joillain ryhmillä oli lisäksi myös tilassa tapahtuvia asioita kuten tuolilla istuva hahmo kypärä päässä tai laulaja laulamassa. Esityksiä oli kaikkiaan 25 kappaletta. Päivää rytmittivät juontojen ohella ruokailu sekä kahvitauko, joiden lisäksi tarjolla oli päivän mittaan pientä purtavaa ja juotavaa. Show päättyi ennen neljää, jonka jälkeen vietettiin jatkot Kipsarissa.

Sekoittumisesta

– taustaa ja ajatuksia eri koulutusohjelmien opiskelijoiden ja opettajien sekoittumisesta yhteisellä intensiiviviikolla

PATRICK BOULLENGER

Kuultuani Metropolis-intensiiviviikon toiminta-ajatuksista löysin heti yhtymäkohtia omiin ideoihini. Olin aikaisemmin kehitellyt yhteistä opintojaksoa kulttuurialan eri koulutusohjelmille ja Metropoliksen idea keskittyi juuri yhdessä tekemiseen ajatuskoe-metodin avulla. Keskityn selvittämään monialaiseen yhteistyöhön – rajoja ylittävään sekoittumiseen – liittyviä ajatuksia, taustoja ja mahdollisia seurauksia. Mielestäni osa olennaisista seikoista toteutui Metropolis-intensiiviviikolla, osa toivottavasti vielä toteutuu ja kehittyy.

Ajatus opiskelijoiden ja opettajien sekoittamisesta eri kulttuurialojen välillä on varmasti ollut esillä lukuisissa

ehdotuksissa vuosien varrella. Esittelin oman ajatukseni keväällä 2006 elokuvan ja television koulutusohjelman kehittämisspäivillä. Idea konkretisoitui, kun se yhdistettiin Metropolis-intensiivi viikon suunnitteluun.

Sekoittumisen ytimessä on keskeneräisyys. On luotava ”tila”, jossa eri koulutusohjelmien opiskelijat ja opettajat voivat yhdessä ja erikseen keksiä uutta tai vanhaa uudelleen. Tämä luova tila ei mahdollistu, mikäli kaikki tulevat valmiiseen pöytään tai mikäli kaikki määrittelevät tahollaan oppimistulokset ja niihin johtavat metodit. Sekoittuminen siis vaatii positiivista keskeneräisyyttä ja epävarmuutta. Tämä ei tietenkään tarkoita suunnittelemattomuutta, vaan valmiutta hyväksyä prosessin avoin luonne.

Opiskelijoiden sekoittuminen

Ajankohta eri alojen opiskelijoiden sekoittumiselle on hedelmällinen toisen vuoden alussa. Ensimmäisenä vuonna opiskelijat ovat omaksuneet suuren määrän omaan alaansa liittyvää tietoa, traditiota ja asenteita. Toisena vuonna onkin hyvä laajentaa näkemyshorisonttia, jotta oman alan konventiot eivät alkaisi asettaa liian tiukkoja rajoja. Eri alojen opiskelijoiden on

pakko kuunnella toisiaan ja sitä kautta ymmärtää myös muita tapoja ajatella ja tehdä.

Tutustuminen muihin aloihin ja opiskelijoihin toisen vuoden alussa mahdollistaa myös jatkokurssit sekä opiskelijoiden itsenäisten projektien kehittelyn uusia kontakteja ja osaamisalueita hyödyntäen. Normiajassa valmistuminen tarkoittaa monissa koulutusohjelmissa opinnäytteen ideoinnin aloittamista kolmantena vuotena ja varsinaista toteutusta neljännen vuoden alussa. Mikäli kontaktit luodaan vasta kolmantena ja neljäntenä vuonna jäävät koulutusohjelmien väliset mahdollisuudet hyödyntämättä. Kontaktit, joita opiskelijat saavat Metropolis-intensiivi viikolla, ovat siemen yhteistyölle myöhemmissä opinnoissa. Mahdollisiin projekteihin ja opinnäytteisiin on helpompi saada muita opiskelijoita, kun ihmiset ovat tuttuja. Töitä tehdään loppujen lopuksi yksilöiden kesken.

Sekoittuminen laajentaa opiskelijoiden näkemystä omasta työstä ja antaa uusia välineitä sen hahmottamiseen. Yhteistyö tekee näkyväksi eri työnkuvien samankaltaisuudet ja erot. Niiden toteaminen voi antaa eväitä oman työn tarkasteluun eli toimia heijastuspintana omille työprosesseille.

Oleellinen opetuksellinen näkökulma sekoittumisessa on sosiaalisten taitojen kehittäminen. Tästä tematiikasta nousee seuraavia kysymyksiä: kuinka viestiä oman näkemyksen ydin ihmisille, joilla ei ole saman ammattialueen viitekehystä? Kuinka yhdistää eri näkemykset siten, ettei lopputulos ole harmaa kompromissi? Kuinka sopeutua kokonaisuuteen menettämättä yksilöllistä näkökulmaansa?

Onnistuminen monialaisessa yhteistyössä vaatii opiskelijoilta kommunikointi- ja neuvottelukykä, sitoutumista yhteiseen päämäärään ja valmiutta heittäytyä avoimeen prosessiin. Nämä taidot ovat entistä keskeisempiä nopeasti muuttuvassa maailmassa. Opiskelun aikana pitäisi olla mahdollista kehittää myös näitä taitoja. Sosiaalisissa taidoissa kehittyminen ei ole aina helppoa. Vaikka erilaisia konflikteja syntyy, on empatia ja kyky arvostaa toisten mielipiteitä nyky-yhteiskunnan työelämätaitojen perusta.

Opettajien sekoittuminen

Myös opettajien monialaisen yhteistyön ja siihen liittyvien sosiaalisten taitojen kehittäminen on tärkeää. Nykyaikaisessa koulutusorganisaatiossa opettajat eivät ole työkalu, jolla

opiskelijoiden päähän taotaan oppia, vaan opettajat ovat oppimisen kätilöitä. Oppiminen on eräänlainen virta, jota opettajat kanavoivat, ohjaavat ja välillä patoavat.

Metropolis-intensiiviviikon suunnittelussa ja toteutuksessa opettajien sekoittumisen taustalla oleva ajatus on lähtökohtaisesti sama kuin opiskelijoillakin: mahdollisuus ylittää normaaleja toiminnan rajoja. Samalla Metropolis-intensiivi viikko antoi mahdollisuuden keskustella monialaisen yhteistyön pedagogiikasta.

Opettajien oman alan ammattituntemus on perusta, josta suuri osa ammattikorkeakouluopettajien omasta motivaatiosta kumpuaa. Tämä asetelma voi myös olla rajoja ylittävän yhteistoiminnan este. Jos opettajat eivät henkilökohtaisella tasolla ole tekemisissä muiden koulutusohjelmien kanssa, ei loppujen lopuksi synny niitä kosketuspintoja, joilla yhteistyötä tehdään.

Rakenteen tulisi antaa opettajille mahdollisuus oppia toisiltaan uutta, jota voi käyttää myöhemminkin hyväkseen omassa opetuksessaan. Sekoittumisessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että yhteistyömetodit mahdollistavat yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille koulutusohjelmille.

Tämä onnistuu, jos kaikki koulutusohjelmat osallistuvat suunnitteluun ja jos suunnittelun vetäjä paneutuu osallistuvien koulutusohjelmien erityistarpeisiin. Kokonaisvaltainen osallistuminen täytyy toteutua joka kerta, aina uudelleen. Sekoittamisen rakenne ei voi olla ennalta määrätty, koska silloin koulutusohjelmien ja niissä toimivien yksilöiden muuttuvat tarpeet eivät tule huomioiduiksi. Mikäli kaikki on ennalta määritelty, eivät myöskään uusien osallistuvien opettajien vahvuudet tule huomioiduiksi.

Sekoittumisen tulisi olla pedagoginen ajatuskenttä, jossa eri koulutusohjelmien ja opettajien pedagogiset linjaukset ja ajatukset joutuisivat konkretian kautta vuorovaikutukseen. Normaalisissa opetustyöissä opettaja tekee useimmiten pedagogiset ratkaisunsa yksin. Muista opetukseen liittyvistä asioista kyllä puhutaan, mutta pedagogiikka saattaa jäädä vähemmälle huomiolle arjen pyörytyksessä. Sekoittumisessa on erittäin tärkeää nähdä ja kuulla muita opettajia opettamassa sekä ilmaisemassa ajatuksiaan opettamisesta. Tämä voi tapahtua, kun opetus valmistellaan, toteutetaan ja sen tuloksia pohditaan yhdessä. Näin opettajaryhmälle muodostuu yhteinen keissi, johon peilata henkilökohtaista pedagogiikkaansa.

Muiden opetukseen liittyvistä ajatuksista välittyvä riivienkin välissä paljon tietoa siitä, mitkä mahdolliset yhtymäkohdat, vahvuusalueet ja täydentävät aspektit ovat hedelmällisiä. Onnistunut yhteistyö rakentuu sopivan aiheen ja keskenään toimeentulevien ihmisten ympärille. Myös pedagogiset ratkaisut vaikuttavat paljon. Väylän avautumisen jälkeen on tietysti rakenteen ja resurssien oltava olemassa, jotta voidaan edetä. Tämä ei kuitenkaan voi olla perusvoima yhteistyössä, vaan sen on oltava yhteinen halu yhteistoimintaan.

Sekoittumisen tarkoitus ei ole olla tehokkaan ja näyttävän lopputuloksen generointiväline, vaan mahdollisimman hedelmällinen ja vapaa kenttä, jossa opiskelijat ja opettajat voivat kokea sen potentiaalin, joka heidän välille voi syntyä. Avoin mahdollisuus on kaiken alku.

Sekoittuminen motivaattorina

– opiskelijoiden palautetta
sekoittumisesta

JUHANA KOKKONEN JA SONJA MERISALO

Opiskelijoilta kerättiin palautetta intensiiviviikosta Metropolis-wikissä. Seuraavassa on koottu opiskelijoiden palautetta seka-ryhmistä ja monialaisesta yhteistyöstä.

Ryhmätyöstä kokemukset olivat pääsääntöisesti positiivisia, suurin osa opiskelijoista oli tyytyväisiä ryhmäänsä ja sen toimintaan. Jotkut jopa mainitsivat että ”ryhmätyö sujui kutakuinkin täydellisesti alusta saakka”. Osalla ryhmistä ilmeni käynnistysvaikeuksia ryhmäntyön suhteen, mutta ennen pitkää kaikki pääsivät ”vauhtiin” ja kokemukset olivat lopulta positiivisia. Vain yksi opiskelija kirjoitti, että heidän ryhmässään

”kommunikointi ryhmän sisällä olisi voinut sujua paremmin”. Toisaalta sama opiskelija kirjoitti, että projekti toteutettiin kuitenkin innokkaassa hengessä ja kaikki halusivat osallistua.

Opiskelijoiden sekoittamista keskenään pidettiin hedelmällisenä. Palautteen mukaan suurin osa koki, että ryhmän yhteisymmärrys ja päätökset syntyivät helposti. Myös työnjaon koettiin tapahtuneen ”automaattisesti”. Jotkut ryhmät joutuivat neuvottelemaan keskenään enemmän juonesta ja yksityiskohdista, mutta varsinaisia riitoja ei mainittu syntyneen. Muiden opiskelijoiden asenne oli palautteen mukaan kohdallaan ja ote rento. Lähes kaikki pääsivät sekaryhmissä toimimaan omalla osaamisalueellaan, tehden luovaa yhteistyötä muiden ryhmäläisten kanssa. Sekaryhmät koettiin hyväksi paikaksi päästä toteuttamaan osaamistaan, muutama opiskelija mainitsi, että luottamus omaan ammattitaitoon kasvoi. Muutama opiskelija koki sekaryhmän jopa paremmaksi kuin oman alan ryhmät, perustellen asiaa sillä, että ”saman alan ryhmätöissä on se ongelma että usein kaikki haluavat tehdä saman homman [...], joten ryhmätyö on sitä, että kaikki tekevät oman ehdotuksensa ja niistä valitaan yksi”. Sekaryhmässä kiinnostuksen kohteet olivat erilaiset ja näin opiskelijat saivat

keskittyä omaan osaamisalueeseensa ja kehitellä omia ideoitaan tarkemmin. Sekaryhmät mahdollistivat myös erilaisten taitojen ja toimintatapojen yhdistämisen. Joidenkin mielestä sekaryhmä oli suorastaan edellytys hyvälle lopputulokselle. Muutamalle opiskelijalle sekaryhmä oli koko viikon ydin, parasta antia koko viikossa. Erilaisen osaamisen ja toimintatapojen näkeminen koettiin avartavaksi.

Ainoa asia, mitä muutama opiskelija kritisoi, oli ryhmäjako. Toivottiin, että ryhmät olisivat olleet monipuolisempia; joissakin ryhmissä koettiin, että monen opiskelijan alat olivat liian lähellä toisiaan. Osa teollisista muotoilijoista mainitsi myös, etteivät he saaneet käyttää ominta ammattitaitoaan. Kuitenkaan kaikki heistäkään eivät olleet pahoillaan tästä, vaan kokivat, että olivat päässeet vaikuttamaan ja antamaan panoksensa ryhmän työhön. Toinen toisinaan hieman tyytymätön ryhmä oli kulttuurituottajat, joka koki tarvitsevansa enemmän oman alansa tekemistä. Toisaalta viikon aikana oli nähtävissä se, että ryhmät, joissa kulttuurituottajia oli mukana, toimivat poikkeuksetta erinomaisen hyvin.

Suurin osa opiskelijoista koki, että he saivat toteuttaa itseään. Eräskin oli sitä mieltä, ettei paremmin olisi voinut

päästä ammattitaitoaan käyttämään. Mukana olleista ensimmäisen vuoden opiskelijoista osa koki ongelmalliseksi oman ammattitaidon puutteen tai sen, etteivät he osanneet käyttää tarvittavia ohjelmistoja.

Sekaryhmissä työskentely antoi näköalan muille aloille. Viikon aikana opittiin esimerkiksi arvostamaan jokaisen erilaisista osaamista ja taitoja. Moni opiskelija mainitsi 3D:n tässä yhteydessä; kuinka heidän osaamisensa oli vakuuttavaa ja kuinka 3D-työskentely on selvästi vaativaa. Myös prosessin eri vaiheiden ja niiden työläyden havainnoiminen ja oppiminen nousivat esille monen opiskelijan kirjoituksissa. Opiskelijat olivat myös huomanneet, kuinka eri alojen opiskelijat kiinnittävät huomiota eri asioihin ja ajattelevat asioista eri tavoin. Muutama myös mainitsi, että oli mielenkiintoista seurata sivusta itselle vieraiden ohjelmien käyttämistä. Kokonaisvaltaisempaa-kin kiinnostusta muita aloja kohtaan heräsi.

Eräskin ensimmäisen vuoden opiskelija mainitsi, että oli kiinnostavaa nähdä koko kulttuurialojen kirjo. Muutama opiskelija koki hyötynensä intensiiviviikosta nähdessään uusia mahdollisia yhteistyökumppaneita käytännön töissä. ”Kynnys ottaa yhteyttä eri koulutusohjelmien opiskelijoihin

madaltui huomattavasti, kun näki konkreettisesti, mitä muualla tehdään ja osataan.” Ne, jotka eivät kokeneet oppineensa muista aloista, pitivät viikkoa liian lyhyenä aikana kunnolliselle tutustumiselle. Yhteinen projekti oli vienyt kaiken huomion ja ajan. Eräs yksittäinen opiskelija tunsu jääneensä ryhmän ulkopuolelle ja päätyi katselemaan vierestä muiden tekemisiä.

Ajatuksia tulevaisuuden toteutusten avuksi

Tulevaisuuden Metropolis-toiminnassa kannattaa eri alojen opiskelijoiden sekoittamista jatkaa. Tämä mahdollistaa jopa lyhyellä aikavälillä hedelmällisiä uusia yhteistyön alkuja. Kuten toteutetun intensiiviviikon alussa myös tulevien intensiiviviikojen aloituksissa on erikseen puhuttava ja keskusteltava yhteistyön ja ”yhteen hiileen puhaltamisen” tärkeydestä. Jos opiskelijat ottavat vastuun oman ryhmänsä toiminnasta, ei viikon mittaisen intensiivisen työskentelyrupeaman aikana varsinaisia kahnauksia ehdi edes syntymään. Viikko on riittävän nopea tapahtuma eli kaikki ymmärtävät, ettei aikaa ole ”täydelliseen” tekemiseen, mikä vähentää myös erilaisten tulokulmien yhteen törmäämistä. Sekoittaminen ryhmiin tapahtui ensimmäisellä kerralla käytännössä arpomalla. Tulevina vuosina voidaan

pohtia, onko joidenkin koulutusohjelmien opiskelijoiden hyvä olla joko eri ryhmissä tai samassa ryhmässä. Suunnittelun kautta ei toisaalta kuitenkaan saavuteta koskaan varmaa lopputulosta, koska kyseessä on viime kädessä itsenäisten opiskelijoiden ryhmäytymisprosessi. Ryhmäytyminen ja yhteistoiminnallinen ote ovatkin asioita, joiden tukemista osallistuvien opettajien tulisi aina pohtia.

Ajatuskoe toiminnan keskiössä

JUHANA KOKKONEN

Metropoliassa käynnistyneen Metropolis-toiminnan tavoitteena on luoda ammattikorkeakoululle ja erityisesti kulttuurialoille sopiva tapa ottaa osaa tulevaisuuden ennakointiin ja visiointiin. Tämän toiminnan yhdeksi keskeiseksi toimintamodiksi on valittu ajatuskoe. Ajatuskoe on science fictionista ja filosofiasta tuttu lähestymistapa, jossa pohditaan mahdollisia maailmoja esittämällä pohdinta ”Entä jos?”. Ajatuskokeen tarkoituksena on pohtia jonkin tietyn muutoksen vaikutuksia kokonaisuuteen. Teoksessa *Philosophy through Science Fiction* (Nichols et al. 2009) esitellään seuraavat ajatuskokeen kehittelyyn ja/tai analysointiin liittyvät kysymykset:

- Mikä on kirjoittajan tarkoitus hänen esittäessään ajatuskokeensa?

- Mitkä faktat ovat ennako-oletettuja ajatuskokeessa?
- Ovatko ennako-oletukset tosia?
- Onko skenaario fysikaalisesti mahdollinen meidän maailmassamme?
- Onko skenaario koherentti? Onko siinä ajatuskokeen ennako-oletusten aiheuttamia periaatteellisia ristiriitoja?
- Mitä ajatuskoe paljastaa maailmastamme, tavoistamme ja moraalista intuitioistamme?

Ajatuskoe oli keskeinen lähtölaukaus myös syksyllä 2009 järjestetyn Metropolis-intensiiviviikon toiminnalle. Edellä mainituilla kysymyksillä rajattiin ajatuskoe-metodi, joka annettiin opiskelijoille intensiiviviikon esitysten suunnittelun pohjaksi. Sen lisäksi ajatuskokeita tehtäessä opiskelijoita pyydettiin pohtimaan omaa ajatuskoettaan kolmesta eri näkökulmasta: teknologisesta, ympäristöllisestä ja yhteiskunnallisesta. Ideana oli, että näin saadaan jokaisen ajatuskokeen maailma monipuolisemmaksi ja syvemmin pohdituksi. Ajatuksena oli myös suunnata opiskelijoiden ajatukset mahdollisimman kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja kehittelyyn.

Kysymyssarjan ja eri ulottuvuuksien lisäksi opiskelijoita kannustettiin pohtimaan omaa ajatuskoettaan erilaisten di- kotomioiden avulla. Onko esimerkiksi teknologia rikasta vai olematonta, ympäristö rakennettu vai luonnonmukainen tai yhteiskunta avoin vai suljettu? Näillä kolmella ajatuskokeen apuvälineellä opiskelijoiden tuli luoda oma ajatuskoe, joka jollain tavalla sopi omaan teemaan (koti, museo, nautinto tai uskonto).

Nichols, Ryan, Nicholas D. Smith & Fred Miller (2009): Philosophy through Science Fiction. New York: Routledge.

Entä jos?

ANTTI PÖNNI

Ajatuskoe Metropolis-hankkeen menetelmänä

Metropolis-hankkeen toiminnan yhtenä kulmakivenä on ollut opetuksen ja toiminnan menetelmänä käytetty ajatuskoe. Tiivistettynä ajatuskokeen periaate voidaan ilmaista kysymyksellä ”Entä jos?” Kyse on siis erilaisten mahdollisten (ja mahdotomien) ajatusten kehittämisestä ja sen pohtimisesta, miltä maailma näyttäisi, jos jokin kuviteltu asiointila vallitsisi.

Mitä? Jossittelua? Onko tässä mitään järkeä?

”Oletetaan, että...”

– ajatuskokeita filosofiassa ja tieteessä

Termi ”ajatuskoe” (saks. *Gedankenexperiment*, engl. *thought experiment*) käytettiin ensimmäisen kerran 1800-luvulla. Vaikka ajatuskoe on terminä suhteellisen uusi, sillä on menetelmänä

varsin pitkät juuret. Yksi alue, jossa ajatuskoe on ollut erityisen merkityksellinen, on filosofia. Ajatuskokeiden avulla filosofit ovat voineet kokeilla tiedon ja käsitteiden rajoja tai etsiä analogioita, joiden avulla filosofisia ongelmia on voitu tarkastella uudesta näkökulmasta. Filosofiset ajatuskokeet eivät ole empiirisiä tai filosofisin termein aposteriorisia – kokeita todellisessa maailmassa – vaan apriorisia – kokeita, jotka perustuvat kokemuksesta riippumattomaan tietoon.

Klassisen kreikkalaisen filosofian kuuluisimpia ajatuskokeita ovat elealaisen Zenonin paradoksit, joista tunnetuin lienee Akilleus ja kilpikonna. Paradoksin mukaan Akilleus ei voi koskaan saavuttaa kilpikonaa kilpajuoksussa, jos kilpikonna saa etumatkaa: jos Akilleus lähtee liikkeelle pisteestä A kilpikonnan edettyä pisteeseen B, niin Akilleuksen saapuessa pisteeseen B on kilpikonna edennyt jo pisteeseen C ja niin edespäin. Toinen tunnettu klassinen esimerkki on Platonin luolavertaus, jossa Platon kuvittelee luolan, jossa on joukko kahlehdittuja ihmisiä. Ainoa mitä kahlehditut voivat nähdä, on luolan takaseinä ja siihen ulkomaailmasta heittyvät varjot. Seinälle heijastuvat varjot ovat kahlehdittujen ainoa todellisuus. Jos joku luolan asukeista pääsisi vapaaksi ja näkisi

ulkomaailman sellaisena kuin se todella on, hän ei kykenisi kommunikoimaan tätä tietoaan luolaan kahlituille. Vertauksen avulla Platon pyrkii rakentamaan mallia, jonka avulla hän kykenisi ilmaisemaan filosofiansa perusajatuksen näkyvää todellisuutta perustavammasta ideoiden todellisuudesta.

Myös modernissa filosofiassa ajatuskokeet ovat olleet suosittuja. Esimerkiksi kysymystä siitä, voidaanko mielen toiminta palauttaa ulkoiseen käyttäytymiseen, on kritisoitu kuvittelemalla ”filosofinen zombi”, jolla ei ole tietoista kokemusta (esimerkiksi kivun tunnetta), mutta joka ulkoisesti toimii samoin kuin kuka tahansa. Voidaanko tällaisen zombin sanoa olevan tietoinen? Vastaukset voivat vaihdella, mutta ajatuskoe tarjoaa niille referenssin.

Myös luonnontieteissä, erityisesti fysiikassa ajatuskokeet ovat olleet suosittuja. Tunnettuja esimerkkejä ovat Galileo Galilein pohdinnat kahden erikokoisen kappaleen putoamisnopeudesta ja Albert Einsteinin hahmotelmat siitä, millä todellisuus vaikuttaisi valon nopeudella liikuttaessa. Tämä johti Einsteinin suhteellisuusteoriaan. Jos filosofiassa ajatuskokeet painottuvat usein käsitteiden sisällön ja ehtojen määrittelyyn, fyysikkoja kiinnostaa ennen muuta empiirinen maailma.

Viime kädessä ajatuskokeiden tulosten totuus pyritään vahvistamaan empiirisen tutkimuksen avulla.

Eräänlaisesta ajatuskokeesta on kysymys myös historiantutkijoita viime vuosina puhuttaneessa ”kontrafaktuaalisen historiantutkimuksen” ajatuksessa. Kontrafaktuaalisessa historiantutkimuksessa pohditaan, mikä olisi muuttunut, jos joku historian tapahtuma olisikin tapahtunut toisin. Tämän lähestymistavan yhtenä etuna on sen antama uudenlainen näkökulma tapaan arvioida historiallisten tapahtumien lainalaisuuksia ja esimerkiksi yksittäisten henkilöiden ja päätösten merkitystä tietyissä historiallisissa tilanteissa.

Myös tulevaisuudentutkimus on alue, jossa ajatuskokeen periaatteella voidaan sanoa olevan keskeinen merkitys. Erilaisten vaihtoehtoisten, mutta periaatteessa mahdollisten tulevaisuuksien mallien eli tulevaisuuskenaarioiden laatiminen on yksi keskeinen tulevaisuudentutkimuksen piirre.

Filosofisissa ja tieteellisissä ajatuskokeissa lähtökohdana on yleensä kuvitteellinen tilanne (oletetaan että, entä jos), jonka seurauksia tarkastellaan määriteltyjen muuttujien puitteissa. Usein niiden argumentaation välineenä on ns. *reductio ad absurdum* eli asiantilan osoittaminen mahdottomaksi

osoittamalla sen johtavan ristiriitaan myös todellisuudessa, ei vain kuvitellussa tilanteessa. Yhteistä filosofian ja tieteen ajatuskokeille on pyrkimys määrittää totuuden ja tiedon ehtoja ja mahdollisuuksia. Toisin sanoen ne pyrkivät kuvaamaan todellisuutta sellaisena kuin se on – tai ainakin niitä rajoja, joissa todellisuutta voidaan ymmärtää.

Pelkkää scifiä?

Myös erilaisia fiktion muotoja – kuten kirjallisuutta ja elokuvaa – voidaan lähestyä ajatuskokeen käsitteen kautta. Monet filosofian ja tieteen ajatuskokeissa kuvatut tilanteet ovat sellaisia, että ne voisivat hyvin olla myös fiktiivisten kertomusten ainesosia. Esimerkiksi kysymys siitä, onko terroristia oikeus kiduttaa, jotta hän paljastaisi kätkeyn pommin sijainnin, on kysymys, jolla on merkittäviä eettisiä ja yhteiskunnallisia implikaatioita. Kysymyksen käsittely ei kuitenkaan ole rajautunut filosofiseen keskusteluun, vaan sitä on – erilaisista näkökulmista – tarkasteltu sellaisissa fiktiivisissä teoksissa kuin elokuva *Taistelun Algeriasta* ja tv-sarja *24*.

Yksi tapa ymmärtää fiktion luonne on nähdä se tapana rakentaa erilaisia maailmoja, joissa vallitsevat tietyt

lainalaisuudet. Fiktiossa siis ikään kuin esitetään kysymys – ajatuskoe – siitä, mitä tapahtuisi, jos näiden ja näiden lainalaisuuksien vallitessa tapahtuisi tämä tai tämä tapahtuma. Fiktiossa on kuitenkin se ero filosofis-tieteellisiin ajatuskokeisiin, että fiktion ei tarvitse rajoittua totuuden tai todellisuuden rajoihin – tai ainakin se voi itse vapaasti määrittellä nuo rajat. Tässä mielessä fiktio siis antaa mielikuvitukselle vapaamman tilan kuin tiede.

Mahdollisia ja mahdottomia maailmoja rakentaessaan fiktio voi kuitenkin tuoda esiin näkökulmia ja ideoita, joilla on merkitystä myös sen ulkopuolella. Esimerkiksi erilaiset utopiat ja antiutopiat ovat tarjonneet tärkeitä viittauskohtia esimerkiksi yhteiskuntatieteelliselle keskustelulle. Näitä kiintopisteitä ovat antaneet esimerkiksi Thomas Moren *Utopia*, George Orwellin *1984* ja Aldous Huxleyn *Uljas uusi maailma*.

Ajatuskokeen ja maailmojen rakentamisen periaate toteutuu vahvasti niin kirjallisuuden kuin elokuvankin science fiction -genressä, joka nimensäkin perusteella asettuu tieteen ja fiktion rajalle. Science fictionissa rakennetaan maailmoja ja kuvitelmia, jotka hipovat mahdollisen rajoja. Samalla ne usein myös nostavat esiin kysymyksiä,

ideoita ja haaveita, jotka myöhemmin voivat konkretisoitua käytännössä. Science fiction tarjoaa tekijöilleen mahdollisuuden kuvitella toisenlaista tulevaisuutta, toisenlaista teknologiaa ja toisenlaista yhteiskuntaa ilman ehdotonta pakkoa pitäytyä todellisuuden, totuuden ja mahdollisen vaatimuksissa.

Georges Mélièsin tehdessä vuonna 1902 elokuvansa *Matka kuuhun* oli kuumatkailu puhdasta haaveilua, leikkiä, jonka toteutumiseen harva uskoi. Mélièsin elokuva onkin täysin trikkeihin, näyttäviin lavasteisiin ja attraktioihin perustuva fantasia. Silti se tulee kaikessa fantastisuudessaankin lausuneeksi julki ajatuksen tai haaveen kuumatkasta ja kuvitelman teknologiasta, jolla tuo matka mahdollistuu (tykillä ammuttava raketti, laskeutuminen veteen paluumatkalla). Vuonna 1968, vuotta ennen ensimmäistä kuulentoa, ensi-iltansa saaneessa *2001 – Avarusseikkailussa* kuvitelmat ovat muuttuneet yksityiskohtaisemmiksi ja tieteellisemmiksi ja kuumatkasta on tullut aivan realistinen mahdollisuus. Silti elokuva on omalla tavallaan aivan yhtä fantastinen kuin Mélièsin teos – se esittää näkemyksen tai kuvitelman, joka ylittää tunnetun tiedon ja mahdollisuuksien rajat.

Totuus vai tehtävä? Ajatuskoe Metropolis-hankkeessa

Miten kaikki tämä sitten liittyy Metropolis-hankkeeseen? Eikö ammattikorkeakoulun tavoitteena ole saada aikaan jotain käytännöllistä ja todellista, ei vain haaveksia, kuvitella ja jossitella?

Ajattelu ja kuvittelu eivät ole käytännöstä irrallisia asioita. Talon rakentaminen edellyttää arkkitehdin laatimia piirustuksia ja onnistuneessa urheilusuorituksessa auttaa mielikuvaharjoittelu. Metropolis-hankkeen ajatuskokeen idea menee kuitenkin hieman pidemmälle. Pohdinnan lähtökohtana on tulevaisuuden kuvitteleminen jonkun annetun parametrin puitteissa. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole kuvata tai määrittää tuota tulevaisuutta filosofis-tieteellisen ajatuskokeen ehdoilla – toisin sanoen kuvata tulevaisuutta mahdollisimman realistisesti sellaisena kuin se tulee olemaan tai määrittää tulevaisuutta koskevan tiedon rajoja. Lähtökohdiltaan ajatuskokeen menetelmä läheneekin science fictionia, jossa lopputulos voi olla todellisen maailman asettamien rajojen mukainen, mutta sen ei tarvitse olla sitä. Tarkoituksena on toisin sanoen antaa tilaa mielikuvitukselle, avata ajatukset jollekin yllättävälle

ja odottamattomalle, ennakoimattomalle. Sanalla sanoen kyse on luovuudesta tai tilan avaamisesta luovuudelle.

Lopputulos ei kuitenkaan ole vain spekulatiota, vaan konkreettinen tuotos: lyhyt elokuva tai muu teos, jossa ajatuskokeen tuloksille annetaan muoto. Lopputuotos nousee siitä osaamisesta, jota eri alojen opiskelijat tuovat mukanaan ja saavat toisiltaan. Elokuvantekijä kohtaa muotoilijan, muusikko kulttuurituottajan ja niin edespäin. Ajatuskoe siis pyrkii nyrjyttämään ajattelua pois totutuilta uomiltaan, herättämään kysymyksiä ja dialogia. Tavoitteena ei ole tieto tai totuus, mutta ei myöskään pelkkä fantasia. Tavoitteena on uudenlainen, luova ajattelu, joka konkretisoituu uutena oppimisena, osaa-misena ja ammattitaitona – kykynä luoda uudenlaisia teoksia uusien ideoiden pohjalta.

Opiskelijoiden näkökulmia ajatuskokeeseen

JUHANA KOKKONEN JA SONJA MERISALO

Opiskelijat kirjoittivat intensiiviviikon jälkeen Metropolis-wikiin mielipiteitään ajatuskokeesta. Seuraavassa on palautetta sen toimivuudesta.

Suurin osa opiskelijoista piti ajatuskoe-metodia hyvänä lähtölaukauksena omalle ideoinnille. Se koettiin esimerkiksi hyväksi lämmittelyksi, ideoiden virittäjäksi ja aiheen monimuotoistajaksi. Metodin nähtiin myös luovan vapautta projektiin. Moni koki ajatuskokeen tärkeäksi ryhmän yhteisen työskentelyn aloittamisessa, se toimi jonkinlaisena jäänmurtajana. Lähes

kaikki ryhmät aloittivat työskentelyn käymällä läpi jäsenten omat ajatuskokeet. Tämä rentoutti toisiin ryhmäläisiin tutustumista. Ajatuskokeiden jakaminen muulle ryhmälle koettiin sopivana välineenä yhteistyön käynnistykseksi. Moni opiskelija mainitsi, että oli hyvä, kun jokaisella ryhmän jäsenellä oli jotain, mistä lähteä liikkeelle. Yksin tehtyjen ajatuskokeiden pohjalta oli helppo aloittaa yhteisen jutun kehittäminen, vaikka lopullinen tuotos ei välttämättä liittynyt enää mitenkään alkuperäisiin ideoihin. Osa ryhmistä koosti erillisistä ajatuskokeista yhteisen tuotoksen, muutamat valitsivat yhden ajatuskokeen, jota työstivät eteenpäin ja muutamat kehittivät yhdessä täysin uuden, yhteisen ajatuskokeen.

Pari yksittäistä opiskelijaa mainitsi, että suunnitteluvaiheessa ajatuskoe tuntui hidastavan mielikuvitusta ja että ajatuskokeen tuputtaminen ärsytti. Kukaan opiskelijoista ei kuitenkaan tyrmännyt metodia täysin tai pitänyt sitä huonona. Vain muutama opiskelija koki, ettei ajatuskoe täysin toiminut. He kaipasivat muun muassa selkeämpää ohjeistusta. Muutama opiskelijaa ei viikon tulevaisuusteema miellyttänyt. ”Toi scifi meininki ei todellakaan kiinnosta kaikkia.” Kuitenkin useampi opiskelija mainitsi tulevaisuuden aiheena hyväksi siinä

mielessä, ettei siitä voi olla kenelläkään kokemusta, joten jokaisen on pakko miettiä ja keskustella aiheesta.

Ajatuskokeen ulottuvuuksien (yhteiskunnan, ympäristön ja teknologian) käyttökelpoisuus jakoi mielipiteitä. Osa opiskelijoista kirjoitti, että ulottuvuudet loivat työskentelyyn monipuolisuutta. Ilman niitä olisi saattanut pohtia aihetta paljon latteammin. Joillekin ryhmille ulottuvuudet tulivat mukaan kuin itsestään, joillakin jokin ulottuvuus jäi toisten varjoon. Jotkut taas kokivat, että ulottuvuudet tuntuvat keinoitekoisilta. Niiden pohtimista ei koettu aidosti hyödylliseksi tai miellyttäväksi. Kategoriat koettiin väkinäisiksi. Toisaalta moni opiskelija mainitsi, että opettajien avulla he pääsivät ajatuskokeiden kehittälyssä eteenpäin ja jopa uudelle tasolle ajattelussaan.

Vaikka ajatuskoetta ei varsinaisesti kukaan opiskelija tyrmännyt, kaikki ryhmät eivät sitä sellaisenaan käyttäneet. Jotkut innostuivat ideastaan niin, että unohtivat käsitellä ajatuskokeen ulottuvuuksia. Muutamalla ryhmällä koko ajatuskoe tipahti prosessin aikana pois; he aloittivat työskentelyn ajatuskokeella, mutta mainitsevat jatkaneensa ”rennommalla ja vapaammalla ideoinnilla”.

Ajatuksia tulevaisuuden toteutusten avuksi

Palautteen perusteella ajatuskoe on hyvä lähtölaukaus ideoinnille. Ajatuskoe sitoo kaikki samaan lähtökohtaan. Tulevissa käynnistyksissä pitää huolehtia siitä, että kaikki kokeilevat aluksi yksin ajatuskokeen tekemistä. Myös ajatuskokeen idea, rakenne ja ulottuvuudet tulee havainnollistaa mahdollisimman konkreettisten esimerkkien avulla. Ulottuvuuksien pohdinta kannattaa sisällyttää edelleen kaikkiin tehtäviin ajatuskokeisiin. Eri ulottuvuudet tuovat ajatuskokeeseen lisähaastetta, joka pakottaa opiskelijan laajentamaan näkökulmaansa. On tärkeää tähdentää myös ryhmäytymisen ja ryhmätyön alussa sitä, että yhdessä tehtävän lopputuloksen tulee perustua yhteiselle ajatuskokeelle. Ryhmätyön tehtävänantoon tulee siis selvästi kuulua ajatuskoe: Toteuttakaa ryhmässä viikon aikana teos XYZ, joka perustuu yhdessä kehittämäänne ajatuskokeeseen. Ottakaa ajatuskoetta pohtiessanne huomioon sen yhteiskunnallinen, ympäristöllinen ja teknologinen ulottuvuus.

Viikon edetessä on hyvä antaa ryhmille liikkumatilaa. Jokaisen ryhmän täytyy saada päättää, kuinka kirjaimellisesti he pitäytyvät ajatuskoe-kehikossa. Vastuu lopputuloksesta on ryhmällä ja sen tulee tarvittaessa voida rikkoa ”sääntöjä”.

Epävarmuuden sietäminen

JUHANA KOKKONEN

Metropolis-intensiiviweekoon kuului suuri määrä epävarmuutta. Viikon ohjelma oli käytännössä vain tyhjä kuori tai rakenne viikolle, ja opiskelijoilta odotettiin oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta, jotta heidän omasta viikostaan tulisi onnistunut ja sisältörikas. Intensiiviweekille osallistuneet opettajat pohtivat epävarmuutta ja sen merkitystä omassa jälkitapaamisessaan.

Osassa opiskelijapalautteesta toivottiin, että viiko olisi ollut tarkemmin hallinnoitu ja suunniteltu. Sitä, että opettajat olivat kesken ohjelman neuvotelleet seuraavista askeleista ja olleet välillä avoimesti epätietoisia siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu, pidettiin näissä palautteissa negatiivisena asiana. Osa viikon organisointiin liittyvästä löyhyydestä

voidaankin varmasti jäsentää ja järjestää paremmin seuraavilla kerroilla. Nyt oli kyseessä ensimmäinen harjoitus myös osallistuville opettajille. Harvoin opettajatkaan ovat järjestäneet opetusta neljäntoista tasa-arvoisen kollegan kanssa.

Toisaalta opettajien jälkitapaamisessa viikon löyhyydessä ja suunnitelmien elävyydessä nähtiin myös tarkoituksenmukaisuutta. Koko Metropolis-intensiiviweekin idea oli antaa suhteellisen vapaat kädet opiskelijoille, jotta heillä olisi mahdollisuus luoda yhdessä jotain uutta ja tavallisuudesta poikkeavaa. Käytännössä tämä tarkoitti samalla ennakoimattomuutta ja rakenteen löyhyyttä – jonkinlaista mahdollisuutta elää hetkessä tapahtumien virran vietävänä. Opettajien jälkikeskustelussa nousi tärkeäksi teemaksi epävarmuuden sietäminen. Pohdittiin, onko opiskelijoiden omaksuma hyvän opettamisen oletus sellainen, että hyvin valmistautunut opettaja tuo kaiken valmiina opiskelijoiden eteen. Keskusteltiin siitä, voisiko jatkossa Metropolis-viikon yksi tavoite olla toisen näkökulman tuominen oppimiseen.

Metropolis-viikon onnistuminen oli lähtökohtaisesti opiskelijoiden vastuulla. He itse määrittelivät keskenään omat tavoitteensa ja toimintatapansa. Opiskelijat joutuivat

neuvottelemaan oman ryhmänsä kesken, mitkä asiat olivat kiinnostavia ja tärkeitä. Lisäksi he arvioivat itse aikataulunsa, työmääränsä ja huolehtivat siitä, että koko ryhmä oli toiminnassa mukana. Opettajien tehtäväksi jäi auttaminen ongelmatilanteissa, ajattelun kentän laajentaminen väliaikaisissa kehittelyn umpikujissa ja mahdollisimman laadukkaaseen lopputulokseen motivointi. Metropolis-viikon yksi ominaispiirre oli se, että sen toimintamalli piilotti oppimisen yhteistoiminnan ja neuvottelun taakse. Se, mitä opittiin, ei ollut yksiselitteistä ja selvää.

On mahdollista, että meidät kaikki on "laitostettu" ajattelemaan siten, että koulussa oppimisen kohteen – asian, joka tulisi oppia – tulee aina olla kirkaasti etualalla ja tarkkaan määritelty. Se, että oppimisen kohde ja varsinainen oppiminen olisivat sama asia, on kuitenkin usein harhaa. "Perinteisessä" opetuksessa se, mitä opitaan, voi olla jotain aivan muuta kuin alkuperäinen oppimisen kohde. Silpputietoa tankatesa opitaan käyttämään erilaisia muistisääntöjä, jotta saadaan asiat pysymään hetken mielessä (so. kokeeseen asti). Ryhmätöitä tehdessä voi oppia, kuinka päästä mahdollisimman vähällä työllä ilman, että muut hermostuvat. Toisin sanoen, kun

oppimisen kohde annetaan ulkoapäin, ei se muutu välttämättä sisäsyntyiseksi intohimoksi oppia itse oppimisen kohde. Oppija voi tietystä mielessä irtisanoutua oppimisvastuusta ja säilyttää sen opettajan harteille. Metropolis-viikolla ryhmä itse määritteli, mitä se tekee. Samalla se myös vaivihkaa määritteli itselleen oppimisen kohteen, joka voisi olla vaikka muotoa: kuinka suunnitteleamme esitys toteutetaan näillä resursseilla tässä aikataulussa?

Nyky-yhteiskunta on dynaaminen ja nopeampainen. Epävarmuuden sietämisen teema on läsnä kaikessa, mitä elämässämme tapahtuu. Opettajien keskustelussa Metropolisviikko nähtiin miniatyyrimäisenä siedätyshoitona tuleville työurille, joissa yhteistyökumppanit, työvälineet, työympäristöt ja omat vastuut ovat jatkuvassa muutostilassa. Epävarmuuden sietäminen vaatii ammatillista itsetuntoa, kykyä omaksua uutta, mutta myös kykyä kuunnella ja neuvotella. Metropolisviikko oli tarpeellinen kokeilu jo siksi, että tällaiset osaamistarpeet tulivat opettajille – mahdollisesti myös opiskelijoille – sitä kautta näkyviksi.

Metropolis ensikosketuksena Metropoliaan

LAURA-MAIJA HERO

Aloitin Metropoliassa kulttuurituotannon lehtorina elokuussa 2009. Tulin Metropoliaan yksityiseltä sektorilta Nokian markkinointipäällikön tehtävästä ja sitä ennen olin tehnyt kuvataiteen tuottajan töitä ja opettanut Taideteollisessa korkeakoulussa. Vastaan Metropoliassa lähinnä Tuottaja 2020 -tulevaisuushankkeesta ja ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta. Metropolis-intensiiviin minut valittiin ilmeisesti juuri Tuottaja 2020 -tulevaisuushankkeen synergiahyötyä ajatellen.

Metropolis-projekti oli ensimmäinen kosketukseni muihin luovien alojen opettajiin ja opiskelijoihin. Viikoittaiset suunnittelukokoukset muiden opettajien kanssa olivat

hauskoja ja strukturoituja. Koska kenelläkään ei ollut tarkkaa ennakkokäsitystä, mihin Metropolis-intensiiviviikko johtaa ja päättyy, oli kokousten kulku ja anti melko luovaa. Ideoita heiteltiin ja vastuita jaettiin. Selvää innostumista oli ilmassa. Itsekin innostuin siinä määrin, että sitouduin heti projektiin täysivaltaiseksi jäseneksi ja priorisoin projektin muiden töiden edelle. Metropoliksen suunnittelutyössä käytettiin avointa wikiä. Wikialustat eivät tässä laajuudessa olleet ennalta tuttuja ja hetken oli vaikea orientoitua projektin julkiseen hallintointiin. Kaikki, mitä sanoit tai teit projektin puitteissa, tuli julkiseksi muistioiden ja suunnitteludokumenttien kautta. Omasta puolestani koin sen pelkästään hyödylliseksi: oman työni omistaa kuitenkin Metropolia, eikä siinä sen puolesta ole mitään salatavaa. Suurin osa yksityiselämästäni on vain löyhästi piilotettua verkossa eli olen aika julkinen hahmo muutenkin.

Itse Metropolis-intensiiviviikko oli mahtava kokemus. Ei pelkästään sen poikkitieteellisyyden ja -taiteellisuuden takia, vaan myös opiskelijoiden määrän ja kaikkien sitoutumisen vuoksi. 130 opiskelijaa oli suuri massa liikuteltavaksi, motivaation oli löydyttävä opiskelijoista itsestään. Ja se löytyi heti ensi minuutista alkaen. Ryhmytyminen tapahtui kuin

salamaniskusta, mitään kitkaa ei ensimmäisinä päivinä havainnut. Jossain vaiheessa ohjaajana jouduin toimimaan yksittäisen ryhmän sisäisenä tulkkina tai kommunikation selittäjänä, mutta muuten ryhmien sisäinen dynamiikka tuntui toimivan.

Meitä ohjaajia oli melko monta, eikä pienemmällä ohjaajajoukolla olisi pärjättykään. Ohjasimme pienryhmiä 2–3 opettajan joukoissa. Sparraushetkistä tuli melko intensiivisiä: ohjaajat innostuivat ideoista ja innostivat opiskelijoita viemään ajatteluaan ja suunnitteluaan aina vain pidemmälle. Montakaan ryhmää ei tarvinnut suitsia rajaamaan ajatteluaan, mutta monet ryhmät eivät olleet ajatelleet tapahtumien ajankohtaa tai paikkaa. Joillakin ryhmillä maailman teknologinen ja yhteiskunnallinen tilanne ei käynyt ilmi. Joillakin taas ympäristönäkökulmaa ei oltu tarkasti mietitty. Ohjaajat toimivat siis muistuttajina: Mitä vielä olisi hyvä ottaa huomioon? Mikä auttaa katsojaa orientoitumaan? Mistä perusteet valinnoille?

Kaiken kaikkiaan intensiiviweekko oli minulle opettajana erittäin antoisa ohjauskokemus.

Opiskelijoiden kehitysehdotukset

JUHANA KOKKONEN JA SONJA MERISALO

Opiskelijoilta kerättiin palautetta intensiiviweekosta Metropolis-wikissä. Seuraavassa on koottu yleisiä kehitysehdotuksia, joita opiskelijapalautteesta nousi esiin.

Tunnelma weekosta oli positiivinen oikeastaan kaikkien opiskelijoiden mielestä. Hyviä asioita olivat muun muassa yhteistyö muiden alojen kanssa, aikataulut, seinien infolaput, toisten ammattitaidon näkeminen ja hienot esitykset. Koettiin, että weekossa sai ”hyvän katsauksen toisten alojen osaamiseen, kulttuurialan toimintaan sekä työskentelyyn moniosaavassa ryhmässä”. Yhteistyö muiden alojen opiskelijoiden kanssa koettiin suorastaan tarpeelliseksi: nähtiin, että saadaan valmiuksia työelämään, siellä kun pitää useinkin toimia osana ryhmää eri alojen ihmisten kanssa. Useampikin opiskelija seurasi myös,

kuinka yhteistyö sujui muissa ryhmissä. Yhteistoiminnan onnistumisesta oltiin selvästi ilahtuneita.

Lähes jokainen opiskelija toivoi lisää samanlaisia projekteja. He toivoivat lisää yhteiskursseja nyt mukana olleille opiskelijoille. Kaiken kaikkiaan koulutusalojen yhteistyötä toivottiin lisää, erityisesti ”luovia kursseja” ja suuria projekteja. Itse intensiiviviikolle annettuja konkreettisia ehdotuksia olivat muun muassa yhteisprojektien sitominen tosi-elämään, idean ja toteutustavan löytäminen jo ensimmäisenä päivänä sekä se, että opettajatkin tekisivät oman esityksensä.

Asiat, joista oli eriäviä mielipiteitä olivat muun muassa tekniikka, ajankohta ja aikataulu. Osa koki, että tekniikka petti harvoin ja osa, että se petti useasti. Ajankohdasta oltiin kahta mieltä. Toisten mielestä intensiiviviikko oli miellyttävä tapa aloittaa syksyn opinnot. Oli ”irrottavaa” ja mielenkiintoista työskennellä täysin uudessa paikassa uusien ihmisten kanssa. Toisten mielestä taas oli suorastaan raskasta tulla suoraan lomalta keskelle ”hässäkkää”. Suurempi osa kuitenkin koki, että tällainen lukuvuodenaloitus oli mitä mainioin. Aikataulusta muutama yksilö koki, ettei ollut kiirettä, mutta useampi koki aikataulun tiukaksi ja tilanteen stressaavaksi. Myös opettajista

oltiin kahta eri mieltä. Muutama mainitsi, etteivät he ongelmatilanteissa kokeneet saaneensa apua. Suurin osa kuitenkin oli sitä mieltä, että opettajat olivat innostuneina mukana sparraamassa ja auttamassa.

Viikon aloitus oli myös seikka, joka jakoi mielipiteitä. Yksi opiskelija kirjoitti: ”Ensimmäisen päivän hieman outo ilmapiiri (ennen ryhmiin jakautumista) tuntui vähän ylilyöniltä ja teennäiseltä, ja olisin mieluummin lähtenyt ryhmäni kanssa suunnittelemaan jo vähän aikaisemmin.” Toinen opiskelija taas piti hyvänä sitä, että liikkeellelähtö oli epämääräinen, näin ryhmien toiminnalle ei annettu liian tiukkoja määreitä etukäteen. Koettiin, että ajatus sai lentää vapaasti, joka näkyi myös lopputuloksessa positiivisesti. Muutaman opiskelijan mielestä tehtävänanto olisi pitänyt olla selkeämpi. Aamuinfojen olisi toivottu olleen ytimekkäämpiä ja toisaalta informatiivisempia, myös informaation kulku ja välineiden käytön organisointi saivat risuja: esimerkiksi kameroiden lainaaminen koettiin hankalaksi. Harjoitteluaikaa ja myös viimeistelyaikaa esityksille oli joidenkin opiskelijoiden mielestä liian vähän. Jotkut opiskelijat olivat myös sitä mieltä, että ryhmien ryhmäytymiseen olisi voinut olla lisää ohjattua toimintaa.

Näytöstilaisuutta kritisoi useampikin opiskelija, siinä olisi heidän mukaansa voinut olla vähemmän puhetta ja enemmän videoita, ja itse show olisi voinut olla vielä hiotumpi ja yhtenäisempi. Kuitenkin show itsessään koettiin tärkeäksi, koska siellä sai kovan työnsä tuloksen esille. Pari yksittäistä opiskelijaa huomioi, että loppunäytöksessä kankaalle projisoitu videokuva oli väärässä kuvasuhteessa. Opiskelijoille oli sanottu resoluution olevan 1028 x 765 pikseliä, mutta PAL 16:9 kuvasuhteen oikea pikselikoko onkin 1024 x 576 pikseliä. Opiskelijat olisivat myös halunneet monikäyttöisempiä tietokoneita, jottei tuotoksen eri osia olisi tarvinnut tehdä useassa eri paikassa. Myös Mac-työpisteitä toivottiin lisää. Muutama opiskelija ei pitänyt AVIDista, ilman sen kummempia selityksiä.

Vain yksi opiskelija koki, ettei ihan tiennyt mistä koko viikossa oli kyse; hänelle hankkeen syvempi tarkoitus ja päämäärä jäi hämärän peittoon. Lähes kaikki opiskelijat kuitenkin kokivat viikon onnistuneeksi, vaikka kaikki ei mennytkään ihan täydellisesti. Useampikin mainitsi, että alussa motivaatio oli alhaalla, mutta viikon edetessä innostus kasvoi valtavasti. Yksi opiskelija kirjoitti: "Mielestäni kokonaisuudessaan koko viikko on onnistunut. Maanantai-aamun ensimmäisten

tuntien oudosta, välillä jopa 'kulttitilaisuutta' ja aivopesua muistuttavasta ilmapiiristä päästiin perjantai-illan tyytyväisiin lasien kilinään".

Ajatuksia tulevaisuuden toteutusten avuksi

Kehitysehdotuksista voi päätellä sen, että viikon perusajatus toimi hyvin. Opiskelijoiden kehitysehdotukset keskittyvät yksityiskohtiin ja teknisiin seikkoihin. Palaute näyttää myös sen, että opiskelijoilla on aito halu tehdä alojen välistä yhteistyötä. Metropolian tulisikin antaa tähän paremmat mahdollisuudet. Metropolis-toiminta on vain yksi väline tällaisen toiminnan kehittämiseen. Nyt tarvittaisiin yhdessä ideointia ja ennakkoluulottomia kokeiluja, joilla rajojen ylityksiä kokeiltaisiin uudelleen ja uudelleen. Metropolis-toiminnan elinvoimaa ylläpitää se, että siihen osallistuu eri ihmisiä eri vuosina ja että heillä on aito mahdollisuus vaikuttaa kaikkiin toiminnan osiin. Metropolis täytyy pitää liikkeessä, jotta innostuneisuuden henki pysyy niin opettajilla kuin opiskelijoillakin.

Intensiiviviikon tulevaisuus (pimeässä näkyy valoa)

MIKA IHANUS

Toimimme mieluusti tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Samalla tuo ympäristö on mahdollisuuksien puolesta rajoittunut. Tätä rajausta voi kutsua vaikka käyttäjänsä tyyliksi. Kuvitellaan, että tyylimme on taltioitu vaatekaappiin. Vaikka kaappiin hankkisi uusia vaateita, ne tuskin olisivat yleistyyliltään edellisistä poikkeavia. Arkitoimintamme jää helposti yhden tyylin tai toimintamallin muunnelmiksi: uutta ja vierasta on harvoin aikaa tai uskallusta ottaa käyttöön. Pyrimme siis luomaan rutiineja ja monistettavia toimintamalleja arjen kaoksen ja ympäristön vaihtelevien tilanteiden keskelle. Maanantaina teen nämä asiat ja tiistaina taas nuo... Kerran kuussa

minun täytyy... Ajattelen näistä asioista näin ja haluan muiden näkevän minut juuri tällaisena ihmisenä. Lokeroidumme. Sokeudumme. Unohdumme.

Mitä on luovuus ja miten keksitään uusia asioita? Laiskottelemallako? En usko laiskottelun sen enempää kuin liiallisen työskentelynkään auttavan uusien ideoiden synnyttämisessä.

Ideoiden pulpahtamiselle oleellista on oikea ajoitus ja mahdollisuuden tunnistaminen. Uusi tekniikka tai materiaali voi luoda uusia mahdollisuushorisontteja. Myös avoimesti toisten ajatuksiin suhtautuvien henkilöiden kohtaaminen, antautuminen yhdessä tekemiseen ja sitoutuminen yhteisen päämäärän saavuttamiseen ovat tärkeitä asioita. Myös määrätietoisuutta ja aikaa synnyttelyyn täytyy olla.

Hyvä ja motivoiva mahdollisuus on etsiä oman kaveriporukan tai alan keskuudesta ne, joiden kanssa voisi alkaa työstämään yhteistä projektia. Monesti ystäväporukka edustaa kuitenkin tyyliiltään ja tavoiltaan samoja arvoja ja maailmankatsomusta eli varsinaista uutta ja tuntematonta luotaavaa ei synny. On haastavaa ja työlästä joutua ennalta

arvaamattomien ideoitten ja lopputulosten etsinnässä tuntemattomaan paikkaan tuntemattomien ihmisten kanssa.

Tässä suhteessa Metropolis-projekti toimii yhteisenä alustana erilaisille ihmisille ja teemoille. Keskiössä on poikki-alaisuus ja jokin sellainen, mikä ei ole kenellekään selvää alusasia. Tämä asettaa ryhmämuodostukselle ja ryhmän toiminnalle tarpeen hierarkisoida. Kaikki eivät voi tehdä samaa asiaa. Ainakin vastuu johtamisesta olisi hyvä olla henkilöitynyt. Työskentely yhdessä synnyttää tarpeen myös määritellä tarkemmin joukkueen jäsenten pelipaikat ja tehtäväalueet. Metropolis-intensiiviviikossa aika on niin lyhyt, ettei työtehtävien osalta jää aikaa ihmetellä, kuinka ryhmadynamiikka toimii. Jokainen tekee sen, minkä osaa ja lopputulos on osapuilleen tekijöidensä yhdistetyn ammattitaidon ja näkemyksen mukainen. Tilanteiden kärjistyminen ja konfliktit tulee osata välttää opettajien antaman ohjauksen avulla.

Talvikauteen sijoittuva pidempikestoinen Metropolis-työskentely antaa enemmän aikaa pyöritellä ajatuksia ja ideoita. On tärkeää, että alussa työskentely on vapaampaa ja antaa tilaa ryhmän jäsenten väliltä nouseville odottamattomille ajatuksille.

Metropoliksen ollessa vielä jokseenkin uusi ilmiö, ei sille ole varattu opetussuunnitelmiin selkeää paikkaa ja näin ollen aikatauluttaminen muiden koulutusohjelmien välillä vaatii erityisen paljon huomiota. Tämä ongelma ilmenee etenkin muotoilun kohdalla: integroitumispainetta on jo ennestään niin tekniikan ja kaupan alojen kuin muiden kulttuurialalla toimivien tahojen kanssa. Integroitumiselle täytyy budjetoida aikaa, jos siitä halutaan rakentaa Metropolialle strateginen voimavara.

Metropoliksen tulisi jatkossakin olla mielestäni mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin ja tarkastella ympäristöä ja toimintaamme unohtaen meitä rajoittavat tekijät. Skenaroinnissa käytetty ”Entä jos?” -lause ja ajatuskoe ovat toimineet hyvin, ja ellei toisin todeta, ne pysyvät lähtölaukauksena Metropolis-työskentelylle. Toivon, että alojen väliin jäävässä hiljaisessa pimeydessä nähdään ja kuullaan innokkaiden metropolilaisten puheen sorinaa ja valojen välkettä jatkossakin!

Kirjoittajat

Kirjoittajat työskentelevät Metropolia Ammattikorkeakoulun kulttuurin ja luovan alan klusterissa.

Patrick Boullenger lehtori
elokuvan ja television koulutusohjelma

Laura-Maija Hero lehtori
kulttuurituotannon koulutusohjelma

Mika Ihanus lehtori
muotoilun koulutusohjelma.

Juhana Kokkonen lehtori
viestinnän koulutusohjelma

Sonja Merisalo projektisuunnittelija
elokuvan ja television koulutusohjelma

Antti Pönni lehtori
elokuvan ja television koulutusohjelma

METROPOLIS HELSINKI
– KOKEMUKSIA TULEVAISUUSFANTASIOISTA OPETUKSESSA

Attribution 1.0 Finland

Toimittajat Juhana Kokkonen
Sonja Merisalo

Toimituskunta Tuomas Aatola Tuire Ranta-Meyer
Pasi Kaarto Mika Seppälä
Juhana Kokkonen Heidi Söderholm
Sonja Merisalo Anna-Maria Viikuna

Ulkoasu ja taitto Tuomas Aatola
Kansi Juhana Kokkonen
Tuomas Aatola

Julkaisija Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kulttuuri ja luova ala
Paino Metropolian digipaino 2010

ISBN 978-952-5797-17-6
Metropolis Helsinki, painettu

ISBN 978-952-5797-18-3
Metropolis Helsinki, PDF
<http://mikrokirjat.metropolia.fi>

Metropolian kulttuurin ja luovan alan julkaisemat mikrokirjat ovat mikroartikkeleista koottuja kokonaisuuksia. Lyhyissä mikroartikkeleissa kirjoittavat kiteyttävät ajatuksensa meneillään olevasta kehitystyöstä tai aloittavat keskustelun uudesta aiheesta.

METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU
KULTTUURI JA LUOVA ALA